

Fine, vagante jam sencele sur la stratoj, ni renkontis nekontan sinjoron (li estis, kiel ni poste ekscis, s-ro Bernard, 16, rue Lachet), kiu, kvankam li tute ne estas esperantisto, tre volonte kaj afable konsentis nin helpi. Li alkondukis nin al s-ro Roussel, oficisto de fame konata Chalona advokato s-ro Bellay (rue Chamorus), kiu akceptis nin sufiĉe afable. S-ro Roussel rakontis al ni, ke li estis iam esperantisto, sed, kiam aperis Ido, li, kiel amiko de René Lemaire, ne dezirante ofendi lin, forlasis Esperanton, sed tamen ne akceptis ankaŭ Idon, kiun li tute malaprobis. Tiamaniere li estas nun nek Esperantisto, nek Idisto, kvankam li tre ŝatas Esperanton kaj la ideon de Esperantismo. Li tre volis nin helpi kaj aranĝi kunvenon, por ke ni povu fari la konferencon, sed ĉar ni ne povis resti en Chalons por la tuta morgaŭa tago, li ne havis sufiĉe da tempo, por anonci pri nia konferenco. Tamen s-ro Roussel estis tre afabla kaj promesis al ni publikigi pri nia piedvojaĝo kaj pri la progreso de Esperanto en loka gazeto. Nia afabla akompananto s-ro Bernard ankaŭ donis al ni solenan promeson nepre ellerni nian lingvon, ĉar li, evidente, estis tute konvinkita. Ĉe ĉi adiaŭo li diris al mi: „nun mi kredas, ke Esperanto, havante tiajn batalantojn, kiel vi, finfine venkos, devas venki ĉiujn skeptikulojn!“

Antaŭ la tagmezo ni revenis al la loĝejo de s-ro Boyer, por preni niajn pakajojn kaj foriri el Chalons. S-ino Boyer nun jam estis pli afabla kaj invitis nin en la loĝejon, dirante, ke post kelkaj minutoj, al tagmango devas reveni ŝia edzo. Evidente ŝi forgesis, ke antaŭ du horoj ŝi diris al ni, ke ŝi tute ne scias, kiam revenos ŝia edzo. Ni eniris kaj, efektive, post 10 — 15 minutoj venis ankaŭ s-ro Boyer (mi kuraĝas kredi, ke li nenie estis forveturinta kaj ke li eble estis hejme, kiam ni vizitis lin antaŭ du horoj). Li transdonis al ni la pakafon kun propagandaj broŝuroj, kiun li ricevis de

s-ro Bourlet el Parizo, kaj ni, ripozinte proksimume 10 minutojn, dankis s-ron Boyer por lia eksterordinara afableco kaj foriris el malgastama Chalons sur Marne.

Tuj apud la urbo, en bela valo, sub altaj kaj densaj arboj ni decidis ripoziki iomete manĝeti. Hazarde en la sama valo promenadis kaj petolis multaj gelemantoj de popollernejo — geknaboj de 8-12 jara aĝo — kun siaj instruistoj kaj instruistino. Ili kun miro ĉirkaŭis tiun lokon, kie ni ripozis kaj kun scivolo rigardis niajn kosturojn, niajn esperantajn ĉapojn kaj la verdajn standardojn kun la steloj, penante diveni, kiu ni estas. Ni aŭdis, ke kelkaj el ili diris, ke ni estas japanoj, la aliaj supozis, ke ni estas vagantaj muzikistoj k. t. p. . . Dezirante kontentigi ilian infanan scivolecon kaj uzante bonan okazon por fruktoporta propagando, ni komencis paroli al ili pri Esperanto kaj disdonis pli ol cent francajn esperantajn broŝurojn, kiujn ili kun gojo akceptis kaj gaje ekkuris al siaj geinstruistoj. Romano sekvis ilin, dezirante konatigi kun iliaj geinstruistoj, — kaj subite mi aŭdas lian ĝojan ekkrion: „sinjoro! venu tien ĉi: ĉi estas esperantistoj!“

Kio do okazis? Kiam li estis alproksimiĝanta al tiu benko, sur kiu sidis la geinstruistoj, li ekaŭdis la voĉon de l' instruistino, kiu diris: „bonan tagon, sinjoro!“

Kompreneble mi tuj mem venis al la samideanino kaj konatigis kun ŝi. S-ino Campion (tia estas ŝia nomo) antaŭe loĝis en Auxerre (dep. Jonne) kaj tie ŝi ellernis nian lingvon kun helpo de s-ro Cestre (la prezidanto de Auxerre'a grupo), — sed poste, translokiĝinte en Chalons'on, ŝi de longa tempo ne okupis sin per Esperanto kaj preskaŭ forgesis ĝin. Ni detale rakontis al ŝi pri la nuna brilanta stato de nia lingvo, ŝi estis tute mirigita kaj diris al ni, ke de nun ŝi renovigos siajn okupojn per Esperanto kaj propagandos ĝin inter siaj gelemantoj kaj gekonatoj. La instruisto ankaŭ tre favore rilatis al niaj rakontoj kaj promesis al ni kun helpo de s-ino